

Stručni rad

JOJ, TO BOLI!

Bojana Posavec Vaupotič, univ. dipl. ped.
III. gimnazija Maribor, Slovenija

Sažetak

Kao savjetnica već se godinama bavim raznim vrstama nasilničkog ponašanja u školi. Iz navedenog razloga pokrenula sam anketu, kojom sam obuhvatila učenike dviju srednjih škola, koje se uglavnom razlikuju po spolu. Anketirano je 100 učenika i učenica. Zanimalo me, što oni razumiju pod riječju nasilje te jesu li doživjeli neki oblik nasilja i kako su reagirali. Gdje su se obratili za pomoć ili su radije šutjeli. Upozorila sam ih i na telefonski broj za pomoć i pitala ih, koliko znaju o tome i jesu li se njime ikada služili. Na temelju mog iskustva, očekivala sam takve rezultate. Vrlo važan segment, na koji želim skrenuti pozornost, je skupina promatrača ili svjedoka, koji često ne znaju kako reagirati i nalaze se pod velikim stresom.

Ključne riječi: škola, nasilje, anketa, pomoć

1 Uvod

Kao savjetodavni radnik, godinama se bavim različitim oblicima nasilnog ponašanja među studentima. Zbog toga sam odlučila provesti anketu u dvije različite srednje škole i međusobno usporediti rezultate. Ispitana su dva odjela prve godine o programu predškolskog odgoja i obrazovanja u Mariborskoj gimnaziji i dva odjela prve godine u programu mehatronike u Tehničkom školskom centru Maribor. To je usporediva razina srednjoškolskog stručnog obrazovanja, koja se uglavnom razlikuje po spolu učenika. U programu predškolskog odgoja i obrazovanja najviše je djevojčica i dječaka u Tehničkom školskom centru. Ukupan uzorak ispitanika bio je 100. 50 učenika na svakom programu. Posebno me zanimalo iskustvo učenika s međuvršnjačkim nasiljem, gdje vide razloge nastanka nasilja, s kojim su se oblicima susreli, kako su reagirali, kome su se obratili. Također sam se pitala, znaju li liniju za pomoć i jesu li je ikada prije koristili. Također sam želela vidjeti, postoji razlika među spolovima u ovom području.

2 Međuvršnjačko nasilje

Zlostavljanje je općenito namjerna, ponavljajuća upotreba fizičkog, psihološkog, seksualnog, materijalnog ili internetskog nasilja nad drugim vršnjakom ili adolescentom slične ili iste dobi. [2]

2.1 Oblici vršnjačkog nasilja:[1]

- **Fizičko nasilje** – uključuje premlaćivanja, guranja, udaranja, spoticanja, ograničavanja slobode kretanja, ... To je najlakši način da ga prepoznamo.
- **Verbalno ili verbalno nasilje** - uključuje ismijavanje, ismijavanje, klevetu, širenje lažnih glasina, prijetnji, ...
- **Emocionalno i društveno nasilje** – izolacija, isključenost, odbacivanje, ismijavanje, zastrašivanje, manipulacija, ... Često je prilično isprepletena s verbalnim nasiljem.
- **Seksualno nasilje** - neželjeno dodirivanje, seksualna aktivnost, neprimjerene primjedbe, ... Povećan je rizik od ulaska mladih ljudi u prve veze i poteškoća u postavljanju granica o tome što žele, a što ne žele kada njihov partner počne vršiti pritisak i ucjenjivati ih.
- **Materijalno i ekonomsko nasilje** – uništavanje imovine, krađa, iznuda za robu (npr. novac, hrana), ...
- **Nasilje na internetu** – specifičan oblik vršnjačkog nasilja, koji je u porastu zbog upotrebe interneta i tehnologije kod mladih. Uključuje uvredljive poruke, širenje laži, prijetnji, sramoćenje javnim objavama, manipulaciju fotografijama žrtve, ...

2.2 Rodni jaz

Počinitelji i žrtve su oba spola, ali istina je da djevojke rjeđe koriste fizičko nasilje. Ne očekujemo da djevojke budu fizički nasilne. Počinitelje nasilja najčešće koriste lažne glasine o žrtvi, društveno je izolirajući. Društvena očekivanja utječu na vrstu nasilja koju dječak ili djevojčica koriste i kako će se dijete oduprijeti nasilju. [4]

3 Anketa

3.1 Rezultati ankete

1. Što mislite o konceptu "međuvršnjačkog nasilja"?

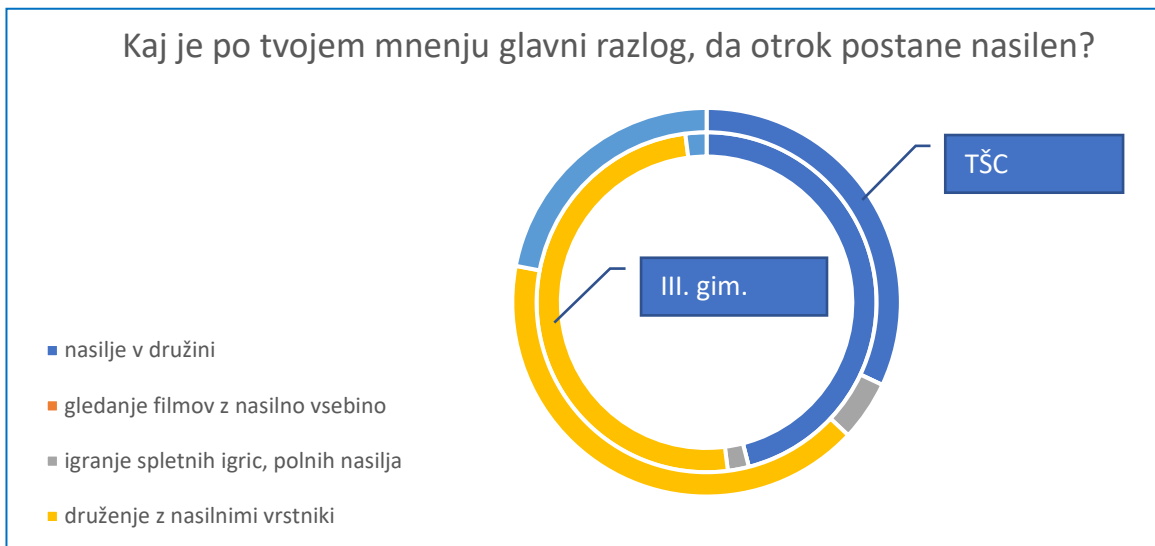
Tablica 1: Odgovori učenika1

III. gimnazija	TŠC
<ul style="list-style-type: none"> • to je vrsta nasilja pri katerem osebe tvoje starosti nad tabo izvajajo psihično ali fizično nasilje. • najstniki ki se med sabo zmerjajo psihično ali fizično • nasilje med otroci iste starosti. • nasilje med ljudmi iste starosti • zmerjanje, pretepi, zloraba • nasilje med najstniki • nasilje med ljudmi enake starosti(sošolci) • da vrstniki nad tabo izvajajo nasilje. • nekaj zelo slabega • nasilje med starejšimi na mlajše, prijatelji... • razno zafrkavanje, prerivanje in zbadanje pa tudi resni prepiri in razni pretepi • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • psovke, grde črke, občevanje • nasilje med osebami starih enako • nasilje med vrstniki • ne vem • pretepanje, slabe besede • pretepanje in posmehovanje • nasilje med znanci • to da se iste generacije tepejo • nepotrebno nasilje • posmehovanje, norčevanje, izločanje dijaka iz družbe, izsiljevanje. • nasilje med mladostniki • nasilje med isto starimi • ...

2. Što mislite koji je glavni razlog zašto dijete postaje nasilno?

Kao glavni razlog zbog kojeg je dijete postalo nasilno, učenici anketirani u obje škole prepoznali su nasilje u obitelji i druženje s nasilnim vršnjacima. Samo ljudimogu vidjeti izvor nasilja negdje drugdje.

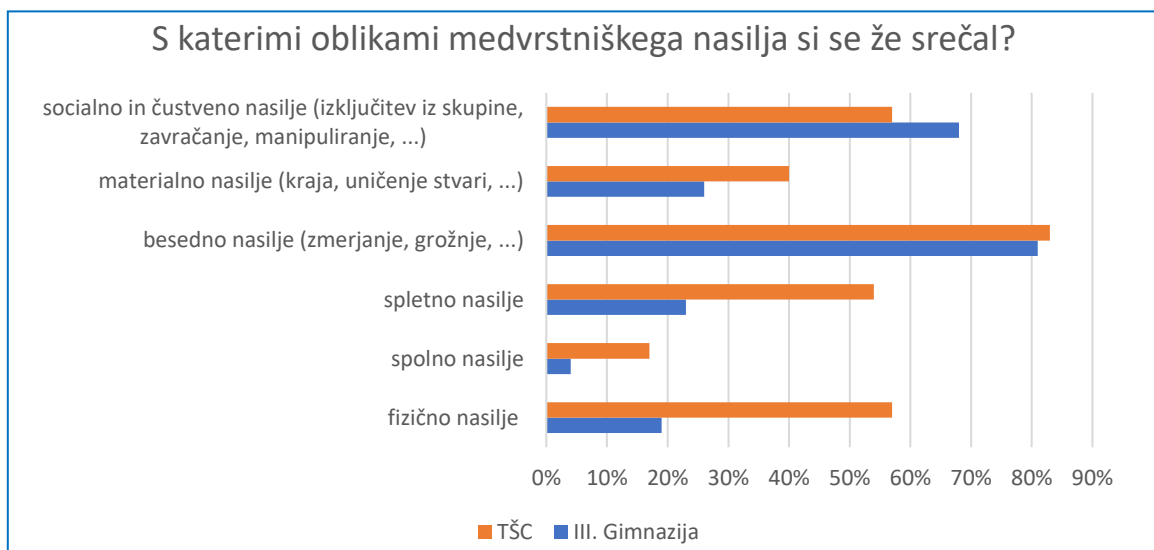
Ispitanici su mogli odabrati samo jedan odgovor.

Slika 1: razlozi nasilja1

3. S kojim ste se oblicima vršnjačkog nasilja susreli?

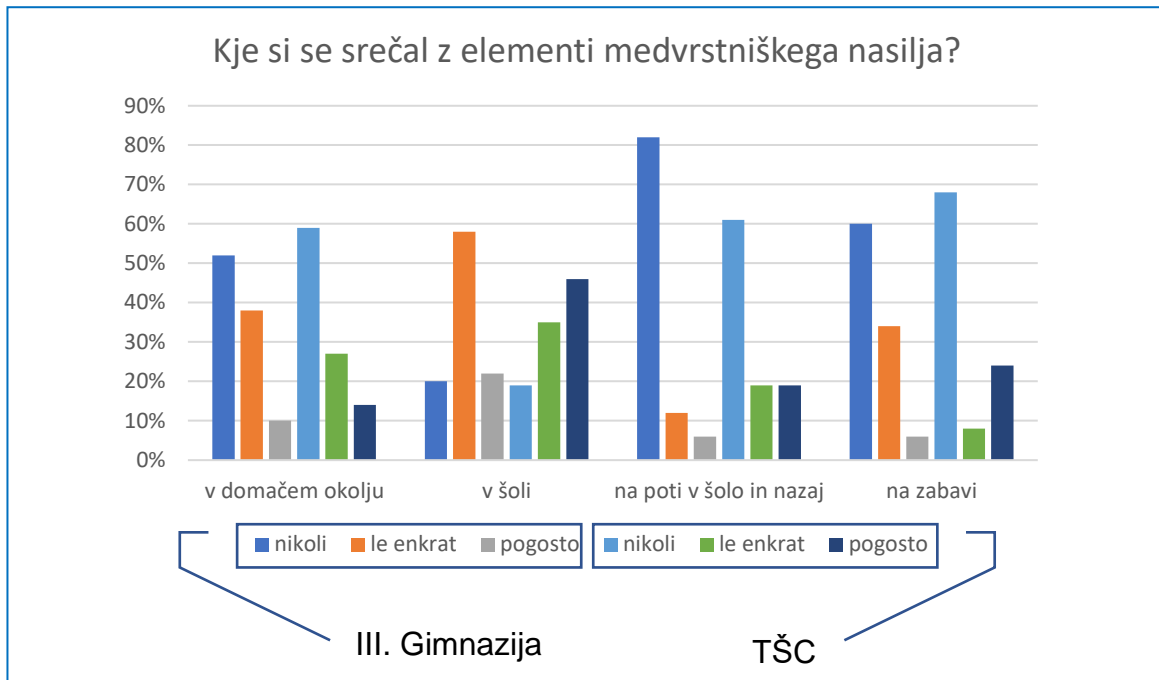
Socijalno, emocionalno i verbalno nasilje također je ravnomjerno izloženo učenicima koje su anketirale obje škole, a više online, seksualno i fizičko nasilje uglavnom susreću dječaci, prema rezultatima istraživanja. Ispitanici su mogli odabrati više odgovora.

Slika 2: Oblici vršnjačkog nasilja2

4. Gdje ste se susreli s elementima vršnjačkog nasilja?

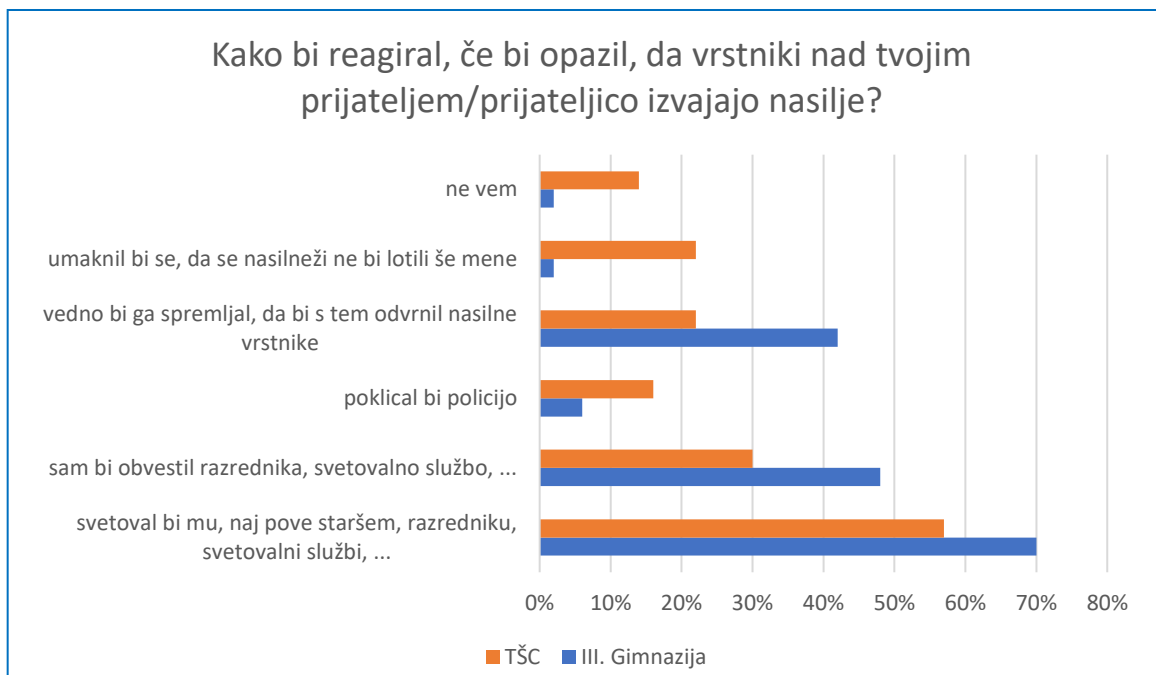
Učenici anketirani u obje škole najvjerojatnije će se suočiti s nasiljem u školi, najmanje na putu! Međutim, nasilje među vršnjacima vidljivo je svugdje, jer su na svim lokacijama spomenutim u anketi učenici obiju škola već prepoznali elemente nasilja. Ispitanici su mogli odabrati po jedan odgovor u svakoj skupini.

Slika 3.: "nasilno" okruženje3

5. Kako biste reagirali kad biste primijetili da su vaši vršnjaci nasilje nad vašim prijateljem?

Međutim, u odgovoru na ovo pitanje primjetna je razlika između muške i ženske populacije ispitanika – dječaci bi se povukli, a ne djevojčice, koje bi također bile aktivnije uključene u pomaganje žrtvi nasilja. Ispitanici su mogli odabrati više odgovora.

Slika 4: Reakcija na nasilje4

6. U kojoj mjeri mislite da je nasilje nad vršnjacima dopušteno?

Odgovarajući na ovo pitanje, ispada da dječaci imaju neku veću toleranciju prema nasilju, a samo je jedna među djevojčicama pronašla da joj je dopušteno neko fizičko nasilje.

Ispitanici su mogli odabrati samo jedan odgovor.

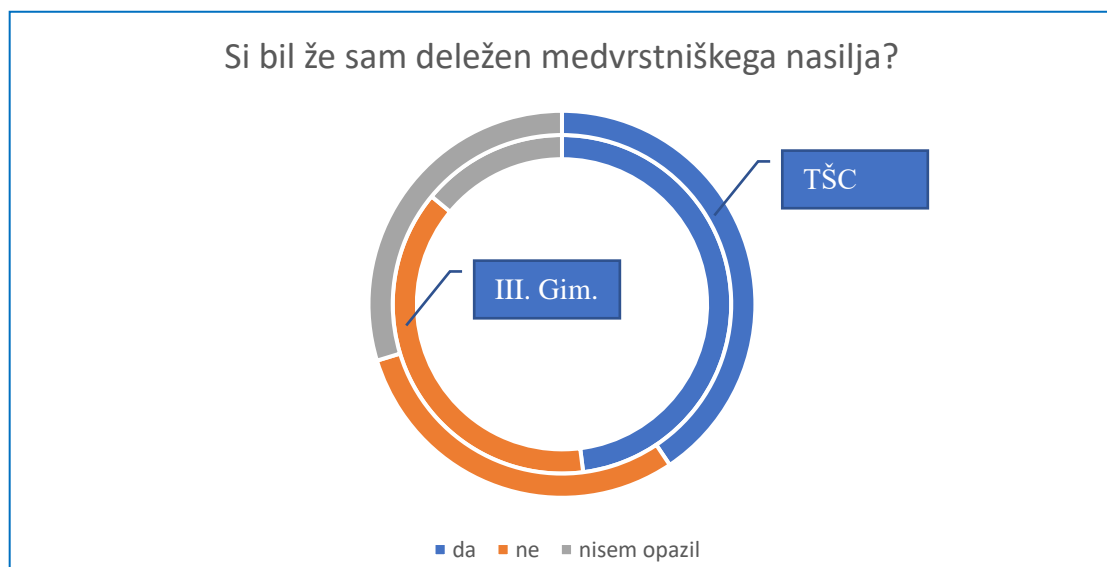

Slika 5: Tolerancija na nasilje5

7. Jeste li i sami bili na vršnjačkom nasilju?

Gotovo polovica ispitanih studenata već je primila različite oblike vršnjačkog nasilja, neki toga nisu ni svjesni. Ovdje nema značajne razlike između dječaka i djevojčica, ali postoji još nekoliko dječaka koji možda nisu ni svjesni da su bili žrtve nasilja, što je vjerojatno posljedica njihove povećane tolerancije na nasilje.

Ispitanici su mogli odabrati samo jedan odgovor.

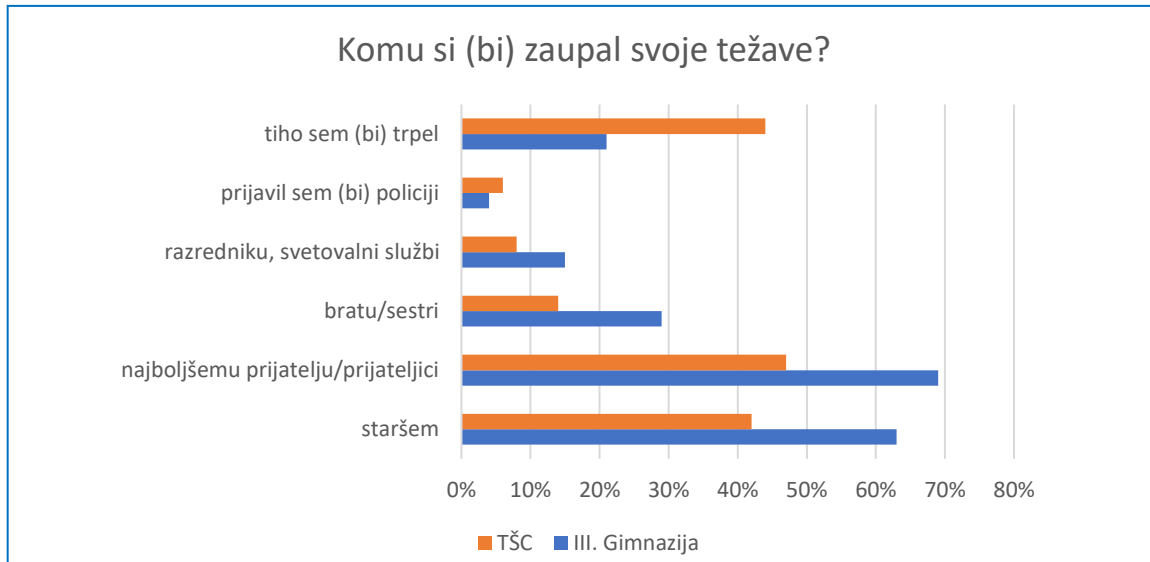

Slika 6: Sudionici u vršnjačkom nasilju6

8. Kome biste povjerali svoje probleme?

I ovdje sam osjetio razliku između dječaka i djevojčica. Djevojčice bi bile sigurnije u svoje roditelje, prijatelje, braću i sestre, dječaci bi bili više u kući i nastavili tolerirati nasilje, a oboje bi (imali) vrlo malo škole i policije.

Ispitanici su mogli odabrati više odgovora.

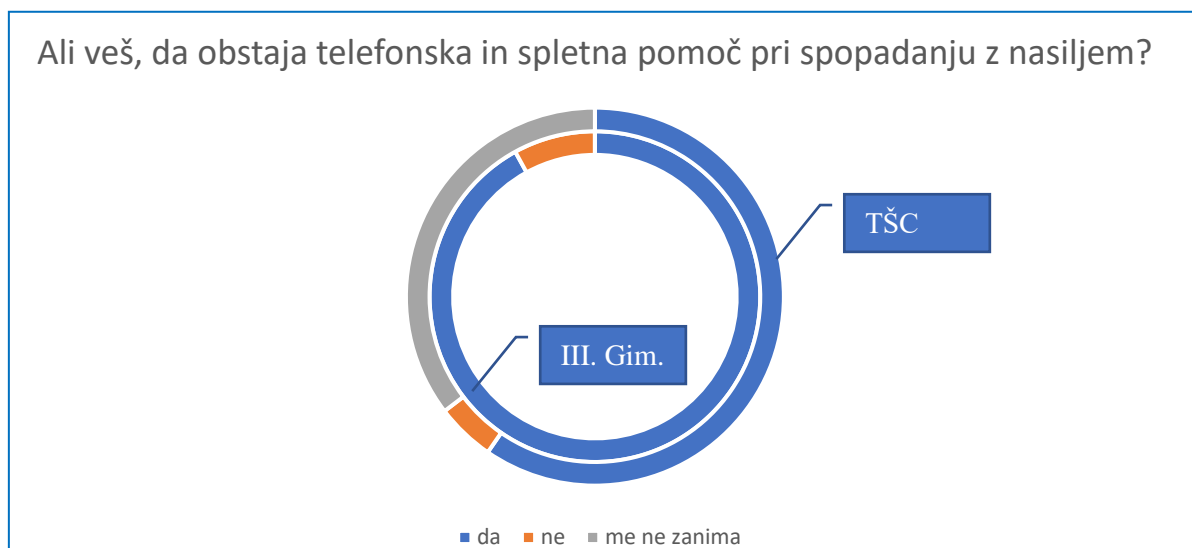

7: "Saveznici" u nasilnim djelima7

9. Znete li da postoji telefonska i internetska pomoć u suočavanju s nasiljem?

Većina ispitanih djevojčica zna da postoji pomoć u borbi protiv nasilja, kod dječaka je slika malo drugačija, trećina uopće ne razmišlja o tome, vjerojatno zato što je njihova tolerancija na nasilje nešto veća.

Ispitanici su mogli odabrati samo jedan odgovor.

Slika 8: Pomoć8

10. Jeste li ikada koristili gore navedenu pomoć?

Odgovarajući na ovo pitanje, odgovori djevojčica i dječaka bili su vrlo slični - vrlo malo ljudi koristilo je internetsku ili telefonsku pomoć pri susretu s nasiljem. Ispitanici su mogli odabrati samo jedan odgovor.

Slika 9: Korištenje pomoći9

4 Zaključak

S obzirom na to da se svakodnevno bavim problemom učenika, pa tako i na području vršnjačkog nasilja, očekivao sam takve rezultate. Djevojke su spremnije pomoći žrtvama vršnjačkog nasilja, izloženije društvenom i emocionalnom nasilju nego fizičkom i seksualnom nasilju, malo me čudi da dječaci imaju dosta tolerancije prema nasilju ili ga rijetko ni primjećuju.

Slika 10.: Nasilje[5]10

Posao škole je osigurati pozitivnu atmosferu, gdje prevladavaju poštovanje, toplina i prihvaćanje učenika ili tinejdžera, ali istovremeno moramo osigurati red i disciplinu. [3] U današnje vrijeme vrlo je teško održavati pravu ravnotežu svih tih odnosa. Moramo im jasno dati do znanja da nam je stalo do njih i da ih želimo opremiti za daljnji život. Moramo vrlo pažljivo postaviti pravila i pokazati im kakvo je ponašanje prihvatljivo u školi. Istodobno, dajte im do znanja da je naša tolerancija na bilo koji oblik nasilja nula. Osim žrtava, međuvršnjačko nasilje pogađa još jednu veliku skupinu – promatrače i promatrače. Često postoje svjedoci tijekom nasilničkog ponašanja. U pravilu ne reaguju na nasilje jer ne znaju kako. Kada planiramo mjere za zaustavljanje vršnjačkog nasilja, moramo razmišljati i o njima. [4]

5 Literatura:

- [1] Erika Škerlj, Inter-peer violence, 2022, [dostupno na https://svetovalnicakameleon.si/2022/06/medvrstnisko-nasilje/](https://svetovalnicakameleon.si/2022/06/medvrstnisko-nasilje/), preuzeto 6. 1. 2023
- [2] Doroteja Lešnik Mugnaioni itd., Upute s vodičem za rješavanje *međuvrsnog nasilja u obrazovnim ustanovama*, ZRSS 2016, [dostupne na https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/navodila-medvrstnisko-nasilje-viz-2016/files/assets/common/downloads/publication.pdf](https://www.zrss.si/digitalnaknjiznica/navodila-medvrstnisko-nasilje-viz-2016/files/assets/common/downloads/publication.pdf), dobivene 6. 1. 2023.
- [3] Jure Habbe, *Nasilje i sigurnost djece u školama*, Ljubljana, 2000.
- [4] Klavdija Aničić, itd., *Nasilje – nenasilje: priručnik za učitelje, učitelje, savjetovašta i upravljanje školama*, Ljubljana, 2002.
- [5] Elvire Vatovec Prade OO, [dostupan http://www.os-ev-prade.si/2018/12/12/medvrstnisko-nasilje/](http://www.os-ev-prade.si/2018/12/12/medvrstnisko-nasilje/), preuzeto 6.1. 2023